

Aihe: VL: Jakelutuen lausuntokierros

AppServerName: vahva.vnv.fi

Lausunto Postilain muutoksista

Postilain muutoksien on varmistettava ja turvattava paikallisten tilattavien ja ilmaisjakelussa olevien sanomalehtien kohtuuhintainen jakelu.

Käsitteistä: Lausuntopyynnössä ja Asetusluonnoksessa on termi "sanomalehti". Vanhan tavan mukaan sanomalehdeksi on kutsuttu sanomalehtipaperille painettua, usean kerran viikossa tilaajille toimitettua, pääosin maakunnallista lehteä.

Nyt tämä termi pitäisi uudistaa, jotta päätöksenteossa ei tehdä virheitä. Sanomalehtenä yleisön käsityksen mukaan kutsutaan kaikkia, niin tilattavia kuin ilmaisjakelussa olevia, sanomalehtipaperille/sanomalehtiformaatissa painettuja lehtiä. Jatkossa sanomalehti-sana käsityksen on koskettava myös näitä lehtiä, eriarvoistamisen välttämiseksi.

Jakelupäivien muutos

Koska valtio tulevalla lakiasetuksella ohjaa omistavansa Posti Oyj:n operatiivista toimintaa, kuten omistajaohjauksen kuuluukin tehdä, on samalla huomioitava myös muutama muu asia. Samassa yhteydessä on huomioitava jakelupäivämuutoksesta tuleva pakottavan lisäkustannuksen poisto. Kyse on siis Postin perimästä ns. "nopeutusmaksusta," joka lisää jakelujen kustannuksia Postin jakeluasiakkaalle noin 15-17% verran. Tämä on ehdottomasti samassa lakimuutosasiassa poistettava koska valtio ei voi omilla päätöksillään lisätä omistamansa yhtiön asiakkailleen luomia ylimääräisiä maksuja. Tähän ei voi Postin jakeluasiakaspintaa pakottaa. Lisäksi tuolle maksulle ei ole löytynyt mitään todellisia kustannusperusteita.

Jakelupäivien muutosten vaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu mielestäni ollenkaan vaikutusta lehtien ja painotalojen logistiikkaan ja asiakaspintaan.

Pakottamalla lehdet esimerkiksi torstain jakelusta keskiviikolle tai perjantaille, joutuu lehti suunnittelemaan todennäköisesti myös taittoaikataulunsa ja painoaikataulut lehtipainon kanssa uusiksi. Pahimmassa tapauksessa lehden taitto- ja aineistopäivä siirtyy edelliselle viikolle painoaikataulumuutoksesta ja Postin jakelulogistiikasta johtuen. Onko silloin kyse enää kovin ajankohtaisesta lehden sisällöstä ja onko ilmoittajilla enää mahdollisuus ilmoittaa lehdissä, koska viikkoa aikaisemmin yritykset omien sanojensa mukaan eivät voi tietää, mitä tuotteita hyllystä löytyy. Lehtien jakelupäivän siirtyminen perjantaille vie lehdistä pois myös kaikki ruokakauppojen ilmoitukset. Perjantai jakopäivänä on yksinkertaisesti ruokakaupoille liian myöhässä asiakkaiden viikonlopun ostoksia ajatellen. Kyse on lehtikohtaisesti jopa kymmenien tuhansien eurojen ilmoitustulojen menetyksestä.

Lausunto Jakelutuesta

Jakelutuen on ehdottomasti saatava koskemaan kaikkia Suomessa ilmestyviä sanomalehtiä ilmestymistiheyden tai jakeluajankohtaan katsomatta. Kyseisen tuen on myös kohdistuttava kaikenlaisten

sanomalehtien jakeluun, on se sitten tilattava tai ilmaisjakelussa. Jakelutuki ei saa olla eriarvoistava ja syrjivä.

Asetusluonnosta on siis korjattava koskemaan kaikkia erilaisia lehtiä. Se ei saa vääristää kilpailua ja kohdistua vain ja ainoastaan 3-7 päiväisten isojen lehtikonsernien lehtien jakeluihin. Käytännössä siitä tulisi ns. valtion maksama "tasekorjaus". Tätä ei saa missään nimessä tapahtua.

Suomessa ilmestyy tällä hetkellä noin 46 kpl 3-7 päivänä viikossa ilmestyvää tilattavaa lehteä, kun taas muita harvemmin ilmestyviä lehtiä on Suomessa noin 179 kpl. Pääosin juuri nämä harvemmin ilmestyvät lehdet ovat oman kuntansa ja alueensa tärkeimmät tiedonlähteet alueen ihmisille. Nämä lehdet ovat osaltaan varhaisjakelussa (jos se on mahdollista) tai päiväjakelussa, Premium, Postin jakelu.

Valitettavasti useammin ilmestyvät tilattavat lehdet ovat menettäneet merkittävästi tilaajia eikä digitilaaajakaan ole tullut vastaavasti läheskään kaikille tilalle. Tästä syystä pienemmät ja harvemmin ilmestyvät, tilattavat tai ilmaisjakelussa olevat lehdet on ehdottomasti huomioitava jakelutuen kohdentamisessa. Niiden tavoitavuus on monen kunnan ja kaupungin alueella paljon merkittävämpi mm. Postin Premiumjakelussa. Ne ovat alueensa kärkilehtiä.

Journalistista, paikallisesti ihmisille merkittävää sisältöä julkaisevien lehtien jakeluhinnat on saatava alemmas

Posti Oyj on nostanut jakeluhintojaan joko suoraan tai välillisesti jopa yli 50% vuodesta 2016. Perusteena on ollut kirjepostin väheneminen. Onko lehdille tulleet mittavat korotukset sitten pelastanut Postin? Nyt valtiolla on mahdollisuus omistajaohjauksen kautta turvata paikallisten sanomalehtien toimintaedellytykset tulevaisuudessa kohtuuttamalla jakeluhinnat vuoden 2016 tasolle. Samalla Posti Oyj:n on otettava aikaisemmin käytössä olevat painoluokat hinnoittelussa takaisin. Nämä toimenpiteet tulisi kohdistaa juuri kaikille sanomalehdille, tilattaville tai ilmaisjakelussa oleville. On sitten kyse varhaisjakelusta tai Postin ns. Premiumjakelusta/päiväjakelusta.

Voittoa tuottamaton kustannuspaikka lehtien jakeluille

Työryhmä voisi ottaa työn alle myös ajatuksen rakentaa Posti Oyj:lle oman ns. "voittoa tuottamattoman" kustannuspaikan tälle jakelutoiminnalle, joka kohdistuu näihin lehtiin. Silloin saisimme lehtiemme jakelukustannukset takaisin kestäväälle tasolle. Tämä loisi parhaat edellytykset hallitusohjelmaankin kirjatuille asioille kansalaisten tiedonsaannin ja demokratian turvaamiseksi tasapuolisesti. Kansalaisilla on oikeus saada totuudenmukaista ja ajankohtaista tietoa asuinkuntansa asioista. Nyt Postin tekemät jakeluhintojen korotukset sekä muut palvelumuutokset ovat jo aiheuttaneet " uutiserämaita" ja tämä kehitys pitää saada pysäytettyä.

Voidaanko paikalliset lehdet ottaa Yleispalveluvelvoitteen alle, jotta jakeluhinnat saadaan kohtuullistettua?

Saariston jakelu on lehdille kaikkein kalleinta. Saariston asukkaiden tiedonsaanti on turvattava mahdollistamalla edullinen ja säännöllinen jakelutapa myös kattavasti koko saaristoon niille lehdille jotka siellä ilmestyvät.

Markkinaehtoisen jakelun varmistaminen

Suomessa jakelualueet ovat erilaisia. Varsinais-Suomessa ei ole Posti Oyj:n toimesta varhaisjakelua. Alueella ei ole myöskään vastaavaa Postin kattavaa jakelujen tarjoajaa, vaikka alueella ilmestyvillä lehdillä varhaisjakelua onkin. Tämä jakelu on kuitenkin tavoitavuudessaan ja kattavuudessaan kaukana Posti Oyj:n jakelupeitosta. Siksi jakelutuessa tulisi entistä tarkemmin huomioida alueelliset konkreettiset mahdollisuudet jakelun hoitoon ja sitä kautta jakelutuen kohdistamiseen, varsinkin haja-asutusalueella tapahtuviin jakeluihin.

Mika Leinonen, toimitusjohtaja
Turun Seutusanomat lehtiperhe
Seutusanomat Länsi-Itä-Vakka-Keskusta
040-706 2132
www.turunseutusanomat.fi
